

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ

БЮЛЕТИН

СЪДЕБНА ПРАКТИКА ПО ПРАВТА НА ЧОВЕКА

Брой 5, февруари 2011 г.

Съдържание

В настоящия пети бюлетин „Съдебна практика по правата на човека“ ще намерите кратко резюме на решенията, постановени през януари 2011 г. от Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по дела срещу България, и подбрани решения по дела срещу други държави. Отразени са и онези жалби, комуникирани от ЕСПЧ на българското правителство, които поставят значими или нови проблеми в защитата на правата на човека в България. Бюлетинът излиза в електронен вариант дванадесет последователни месеца и се разпространява безплатно.

Подбрани и представени са решения в следните области:

- право на живот;
- забрана за изтезание и нечовешко и унижително отнасяне или наказание;
- право на свобода и сигурност;
- право на справедлив съдебен процес и на достъп до съд, презумпция за невиновност;
- право на зачитане на личния живот;
- свобода на изразяване, на съвестта и религията, на събранията и на сдружаване;
- право на собственост;
- забрана за дискриминация;
- свобода на придвижване;
- право на образование;
- право на свободни избори.

Амбицията на фондация „Български адвокати за правата на човека“ е този бюлетин да достига до максимално широк кръг представители на юридическата професия и да ги подпомага в работата им по прилагане на европейските правозащитни стандарти в България.

1. ПРАВО НА ЖИВОТ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Неоказването на адекватна медицинска помощ на задържано лице и неефективното разследване на последвалата му смърт представляват нарушения на материалния и на процедурния аспект на правото на живот по чл. 2 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Iordanovi v. Bulgaria \(no. 10907/04\)](#)

Фактите: Жалбоподателите са родителите на Илия Йорданов – 21-годишен младеж, задържан от полицията на 14.10.2003 г. заради притежание на хероин. След задържането си Илия бил прегледан от лекар, чиито единствени заключения били, че младежът е наркозависим. На 17.10.2003 г. Илия се почувствал зле; лекарят преценил, че е дехидратиран и му предписал лекарство. Била извикана „Бърза помощ”, но заключенията на лекарите били, че няма нужда от хоспитализиране. По-късно същия ден Илия бил разпитан в присъствието на своя адвокат, според когото младежът се чувствал много зле. Адвокатът уведомил разследващите органи, че клиентът му страда от диабет, и поискал да се вземат мерки, за да му се осигури адекватна медицинска помощ. Това не било записано в медицинското досие на младежа. Вечерта отново била извикана „Бърза помощ”. Пристигналият лекар установил, че Илия има ниско кръвно налягане и му предписал лекарства. Рано сутринта на следващия ден Илия бил открит мъртъв. При аутопсията било установено изключително високо ниво на захар в кръвта, липса на наркотици в кръвта и липса на следи от сериозно физическо насилие. Било образувано наказателно

производство, но впоследствие прокуратурата го прекратила, приемайки, че никой от служителите в следствия арест не е нарушил служебните си задължения и че няма данни смъртта да е причинена насилствено.

Решението: ЕСПЧ изтъква, че синът на жалбоподателите е починал в следствия арест поради заболяване, за което държавата не е отговорна. Въпросът е обаче дали младежът е получил адекватна медицинска помощ, тъй като позитивното задължение по чл. 2 от Конвенцията изисква да бъдат предприети всички необходими мерки за осигуряването на адекватна грижа в случаите, когато властите имат данни за непосредствена опасност за здравето и живота на задържано лице. Властите са били уведомени за заболяването на Илия Йорданов от неговия адвокат и невписването на тази информация в досието на задържания е сериозен пропуск на съответните служители, довел до невъзможност да се осигури необходимата медицинска грижа. Затова Съдът намира нарушение на правото на живот по чл. 2 от Конвенцията.

Съдът заключава, че има нарушение и на процесуалния аспект на чл. 2 от Конвенцията. При смърт при неизяснени обстоятелства на задържано лице държавата е длъжна да образува и проведе ефективно разследване. В случая разследването на практика се е ограничило до изключване на версията за насилие, причинено от полицейските служители, и не се е разпростряло до проверка дали властите са пропуснали да отразят и предадат на медиците информация за заболяването на Илия Йорданов. Според Съда прекратяване на делото от прокуратурата е прибързано и изискванията за пълнота и обективност на разследването не са спазени.

България е осъдена да заплати на жалбоподателите 18 000 евро обезщетение за неимуществени вреди и 4215,60 евро за разноски.

Неотчитането на важни доказателства във връзка със смъртен случай, причинен от трети лица, и невъзможността роднините на убития да участват в разследването на смъртта му правят това разследване неефективно, в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот).

Решение на Съда по делото [Dimitrova and Others v. Bulgaria \(no. 44862/04\)](#)

Фактите: Четиримата жалбоподатели са от ромски произход – майката, съпругата и двамата братя на Георги Герасимов, който починал в болницата на 4.06.2003 г. след сбиване между група роми и група мъже от български произход, сред които Б. И. Според експертизата на трупа на г-н Герасимов, назначена по образуваното наказателно производство, причината за смъртта му била тежка мозъчна травма, причинена от удари с тъп предмет. Били описани пет рани по главата и множество наранявания по тялото. Б. И. бил обвинен в убийство, извършено с особена жестокост (чл. 116, ал. 1, т. 6 от НК), но по-късно обвинението било променено в убийство при превишаване пределите на неизбежната отбрана (чл. 119 от НК). Според прокуратурата събраните доказателства сочели, че г-н Герасимов е починал вследствие само на един удар с дървена бухалка по главата, нанесен от Б. И. при неизбежна отбрана, след като той и придружителите му били нападнати от ромите с лопати и ножове. В хода на досъдебното производство Б. И. сключил споразумение с обвинението, признавайки, че е убил г-н Герасимов при превишаване пределите на неизбежната отбрана, и съгласявайки се на условна присъда от три години лишаване от свобода.

Решението: Съдът отчита факта, че досъдебното производство е образувано в деня, в който г-н Герасимов е бил пребит,

че са разпитани редица свидетели, направени са експертизи и са събрани други доказателства, но все пак има сериозни съмнения относно пълнотата, обективността и ефективността на разследването. Съдът посочва, че властите не са предприели някои очевидни следствени действия и явно са negliжирали важни доказателства, най-вече резултатите от аутопсията на г-н Герасимов, показала следи от множество удари. Така, без да обяснят противоречието на тяхната версия с част от доказателствата, властите са заключили, че ромите са нападнали българите и че Б. И. е действал при неизбежна отбрана, като е ударил Георги Герасимов само веднъж. Не е разследвано възможното съучастие на придружителите на Б. И. Освен това роднините на починалото лице не са имали възможност да участват ефективно в разследването, тъй като според тогавашното законодателство не са могли да бъдат конституирани като граждански ищци на досъдебната фаза на наказателното производство, а делото не е стигнало до съдебна фаза. При одобряването на споразумението между Б. И. и прокуратурата от съда жалбоподателите не били поканени да участват и да изразят своето становище, те не били дори официално уведомени за изхода на делото, а научили за него от публикации в медиите. Така никога не била чута тяхната версия на събитията, а именно, че българите нападнали преднамерено г-н Герасимов и останалите роми. Затова Съдът стига до извода, че има нарушение на процедурния аспект на правото на живот по чл. 2.

По чл. 14 от Конвенцията относно забраната за дискриминация Съдът намира, че жалбоподателите не са доказали твърдението си, че властите не са провели обективно и пълно разследване поради расистки мотиви, заради ромския произход на г-н Герасимов и жалбоподателите, поради което не намира нарушение.

България е осъдена да заплати за неимуществени вреди на майката и съпругата на г-н Герасимов по 10 000 евро обезщетение, а на братята му – по 5000 евро, както и общо за четиримата 2500 евро за разноски.

Оплакванията за неефективно разследване на смъртта на сина на жалбоподателя са недопустими, тъй като са събрани и обсъдени редица доказателства, а заинтересуваните лица са имали възможност да обжалват прокурорските постановления пред съд в рамките на състезателна процедура.

Решение на Съда по допустимостта по делото [Georgi Georgiev v. Bulgaria \(no. 34137/03\)](#)

Фактите: Синът на жалбоподателя починал на 22.04.1996 г. след като се скарал с друг мъж, И. М., двамата се сбили и И. М. намушкал с нож сина на г-н Георгиев в гърдите. В рамките на образуваното наказателно производство И. М. бил обвинен в убийство при превишаване пределите на неизбежна отбрана. По-късно обаче прокурорът решил да прекрати делото, позовавайки се на тогавашната разпоредба на чл. 12, ал. 3 от НК, според която деецът не се наказва, ако превиши пределите на неизбежната отбрана поради уплаха или смущение. След като жалбоподателят обжалвал успешно постановлението за прекратяване, разследването било възобновено и възложено на нов следовател, който повдигнал обвинение срещу И. М. в убийство в състояние на афект. Прокуратурата обаче отново прекратила делото поради несъгласие с горните заключения. Жалбоподателят обжалвал. След като изслушал и двете страни, съдът потвърдил становището на прокурора, че в случая става дума за превишаване на пределите на неизбежната отбрана вследствие на уплаха. Окончателно делото приключило на 03.06.2003 г.

Решението: ЕСПЧ подчертава, че задачата му е да прецени дали разследването е било обективно и пълно, без да се намесва в дискрецията на разследващите органи и да поставя под съмнение фактите, установени от тях, особено като се има предвид, че те са били преценени от съд. Подобна намеса е допустима само в случаите на очевидно произволни и необосновани решения.

Съдът изтъква, че в случая разследващите органи не са останали пасивни и са установили бързо основните обстоятелства по делото. Прокуратурата е обсъдила релевантните факти и не е действала произволно, като трябва да се има предвид, че свидетелските показания са били противоречиви, а вещите лица така и не са могли да установят точния механизъм на намушкването с нож. За Съда е особено важно, че жалбоподателят е могъл да обжалва действията на прокуратурата в рамките на състезателен съдебен процес, в който е могъл да изложи аргументите си. Тъй като намира за недоказани и твърденията за пристрастност и мудност на разследването (отчитайки, че властите са били активни и не е имало прекалено дълги периоди на бездействие), Съдът обявява оплакването по чл. 2 за явно необосновано.

По отношение на оплакването, че не бил разгледан граждански иск на жалбоподателя в наказателното производство (чл. 6 от Конвенцията, достъп до съд), Съдът посочва, че прекратяването на делото на досъдебна фаза не е пречка да бъде подаден самостоятелен граждански иск, защото гражданският съд не би бил обвързан от заключенията на прокуратурата, че не е извършено престъпление.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Липсата на адекватно разследване на две престъпления, извършени по време на войната за независимост на Хърватия, е в нарушение на чл. 2 от Конвенцията.

Решения на Съда по делата [Jularić v. Croatia \(no. 20106/06\)](#) и [Skendžić and Krznarić v. Croatia \(no. 16212/08\)](#)

Фактите: На 3.10.1991 г. съпругът на г-жа Jularić бил отведен от дома си в гр. Вуковар и застрелян от членове на Югославската народна армия – паравоенно формирование. Образуваното през март 1992 г. наказателно производство било прекратено след обявяването на амнистия през юли 2010 г.,

без да е довело до установяване самоличността на извършителите.

Жалбоподателите Skendžić и Krznarić са съпругата и децата на М. С., от сръбски етнически произход, който бил задържан от хърватската полиция на 3.11.1991 г. Жалбоподателите не знаят какво се е случило с него след отвеждането му от полицаите. През юли 2000 г. било образувано наказателно производство, в рамките на което все още не е установена самоличността на лицата, отговорни за задържането на М. С. С решение от март 1998 г. съдилищата са обявили М. С. за мъртъв, считано от 2.11.1996 г.

Решението: ЕСПЧ приема оплакванията на жалбоподателите по чл. 2 от Конвенцията за допустими, тъй като, макар техните близки да са загинали преди ратифицирането на Конвенцията от Хърватия през 1997 г., всички относими следствени действия са извършени след тази дата. Съдът обсъжда подробно предприетите от властите следствени действия и приема, че са допуснати грешки и значителни необясними забавяния. По делото *Jularić* Съдът посочва, че дори като се отчете необходимото на Хърватия време да организира съдебната си система в района на Вуковар, който до 1998 г. е бил под контрола на ООН, липсата на следствени действия в продължение на повече от 3 години, до октомври 2001 г., когато в края на краищата бил разпитан един от свидетелите, е неоправдано.

В случая на жалбоподателите Skendžić и Krznarić Съдът посочва, че властите са забавили години разпита на важни свидетели и не са положили сериозни усилия да установят самоличността на полицаите, извършили задържането. След февруари 2005 г. разследването на практика е спряло.

Държавата отговаря за смъртта на младеж, самоубил се по време на военна служба, тъй като не е била извършена задълбочена проверка на годността му за такава служба, а началниците на младежа не се

съобразили с нестабилното му психологично състояние.

Решение на Съда по делото [Servet Gündüz and Others v. Turkey](#) (no. 4611/05)

Фактите: На 8.07.2003 г. 21-годишният Ибрахим Серкан, син на първите двама жалбоподатели и брат на третата жалбоподателка, се самоубил. Той бил войник в армията, разпределен в размирните югоизточни райони на страната. Тъй като имал психични проблеми и бил наркозависим, му било забранено да носи оръжие. Многократно бил предупреждаван, че не спазва дисциплината. На 8.07.2003 г., след спор с един от офицерите, той излязъл от поделението и се насочил към оградена с бодлива тел минирана зона. Въпреки виковете и предупрежденията на останалите, навлязъл в нея, една от мините избухнала и той загинал. Разследването на инцидента приключило с извода, че няма данни за извършено престъпление. Жалбоподателите завели иск за вреди срещу държавата, който бил отхвърлен, като съдилищата заключили, че смъртта на Ибрахим не е причинена от грешка или пропуск на властите.

Решението: Европейският съд изтъква, че задачата му в конкретния случай е да прецени дали властите са изпълнили позитивното си задължение да гарантират правото на живот на Ибрахим, тоест дали са знаели или били длъжни да знаят, че съществува реален и непосредствен риск той да се самоубие, и дали са положили разумни усилия да предотвратят този риск. В тази връзка Съдът изтъква, че още при постъпването на младежа в армията властите са били наясно с неговите психични проблеми, като дори са взели мерки, за да го защитят, като например са му забранили да носи оръжие. Не е била обаче достатъчно сериозно изследвана годността му за военна служба. Съдът отбелязва още, че преди смъртта на Ибрахим психичното му състояние било нестабилно, а самото самоубийство било извършено след спор с офицер, който според някои свидетели обидил и ударил

младежа. Затова ЕСПЧ заключава, че е налице причинно-следствена връзка между поведението на началниците му и самоубийството. Следователно турската държава отговаря за смъртта на Ибрахим Серкан и е налице нарушение на чл. 2 от Конвенцията, гарантиращ правото на живот.

Нападение от бездомни кучета, довело до смъртта на 9-годишно дете, не ангажира отговорността на държавата, защото става дума за трагична случайност, а не за тежък пропуск или умишлено бездействие от страна на властите.

Решение на Съда по делото [Berü v. Turkey \(no. 47304/07\)](#)

Фактите: На 19.03.2001 г. 9-годишната Газал, дъщеря и сестра на жалбоподателите, била нападната и нахапана от няколко кучета, докато се разхождала със свои приятели край селото, в което живеела. Тя починала на път за болницата. Властите започнали разследване, което показало, че кучетата били бездомни, а не на полицията, въпреки че живеели в околностите на полицейски участък и се хранили от неговите отпадъци. Било установено, че кучетата вече били нападали хора и домашни животни, а един полицаи дори постъпил в болница след ухапване. След като разследващите заключили, че няма данни за извършено престъпление, не били повдигнати обвинения.

Решението: ЕСПЧ припомня, че чл. 2 от Конвенцията възлага на държавите позитивното задължение да вземат необходимите мерки, за да защитят живота на лицата под тяхната юрисдикция, но това задължение не трябва да се тълкува по такъв начин, че да възлага на властите прекомерно или непосилно бреме. Съдът не намира основание да се усъмни в заключенията на националните власти, че в случая кучетата са били бездомни, а не собственост на полицията. Той посочва, че преди да нападнат и нахапят Газал кучетата нападали и други хора и домашни животни, но е на мнение, че този фактор не е достатъчен, за да се приеме, че властите са

били задължени да предвидят, че животът на Газал е в риск и да вземат необходимите мерки да го предпазят. Изтъквайки, че противното би означавало на турската държава да се вмени прекомерна отговорност, Европейският съд заключава, че тя не е нарушила позитивните си задължения по чл. 2 от Конвенцията. Съдът е на мнение, че в случая става дума за трагична случайност, а не за тежък пропуск или умишлено бездействие от страна на властите.

Смъртта на затворник, осъден за неплащане на глоба от около 20 евро и пребит от друг затворник, ангажира отговорността на държавата, защото той е бил настанен в килия заедно с осъдени за тежки престъпления, а въпреки нестабилното му здравословно състояние надзирателите не положили необходимите грижи за него.

Решение на Съда по делото [Iorga and Others v. Romania \(no. 26246/05\)](#)

Фактите: На 12.03.2002 г. И. М., син и брат на жалбоподателите, започнал да излежава наказание от 40 дни лишаване от свобода, наложено заради неплащането на глоба, равняваща се на около 20 евро. Той бил алкохолик и здравословното му състояние се влошило в резултат на абстиненцията в затвора. И. М. бил настанен заедно със затворници, осъдени за тежки престъпления. На 21.03.2002 г. той починал. Медицинската експертиза показала, че смъртта се дължи на многобройни удари с тъп предмет, датиращи от 4-5 дни по-рано.

По повод смъртта на И. М. започнали две наказателни производства – срещу надзиратели от затвора, което скоро след това било прекратено поради липса на данни за извършено престъпление, и срещу един от затворниците от килията, който впоследствие бил осъден на 16 години лишаване от свобода за това, че нанесъл побой на И. М. и така причинил смъртта му.

Решението: ЕСПЧ посочва, че властите са знаели за алкохолната зависимост на И. М. и са могли да предвидят последиците от

абстиненцията му. Въпреки това не му били оказани достатъчни грижи. Макар че му били предписани лекарства, надзирателите поверили администрирането им на останалите затворници и не му обърнали достатъчно внимание. Според Съда ако само са били посетили килията му, щяло да стане ясно, че той е бил бит. Те обаче се задоволили само да питат останалите дали всичко е наред. Нещо повече, И. М. бил настанен в килия със затворници, осъдени за тежки престъпления, което противоречало на правилата, приложими в случая. Според ЕСПЧ пренаселеността на румънските затвори не е оправдание за властите в случая, тъй като те са могли да вземат различни мерки, например да предвидят алтернатива на лишаването от свобода за някои по-леки деяния. Затова Съдът заключава, че румънските власти не са взели разумни мерки да защитят живота на И. М. Следователно има нарушение на материалния аспект на чл. 2 от Конвенцията.

Що се отнася до процесуалния аспект на чл. 2, Съдът изтъква, че разследването срещу надзирателите не е било независимо, тъй като е било водено от военни прокурори, които, както и самите надзиратели, били активни военнослужещи, ползващи съответните чинове и привилегии. Подчертавайки, че осъждането на един от затворниците на лишаване от свобода не е достатъчно, за да освободи държавата от задължението ѝ да проведе ефективно разследване на всички аспекти

на смъртта на И. М., Съдът заключава, че и спрямо този аспект властите са действали в нарушение на чл. 2 от Конвенцията.

Смъртта на близък на жалбоподателите, отведен в изтрезителното от полицията и починал там от коремна травма, и неефективното разследване на обстоятелствата около смъртта му са в нарушение на чл. 2 от Конвенцията (право на живот).

Решение на Съда по делото [Mikhalkova and Others v. Ukraine \(no. 10919/05\)](#)

Липсата на разумно обяснение за фаталната коремна травма и останалите наранявания е основание Съдът да намери, че те са причинени от полицаите и следователно държавата отговаря за смъртта на лицето. По процедурния аспект на чл. 2 Съдът отчита, че украинските власти са отказали да представят документи, показващи какъв е бил ходът на разследването, което е продължило 7 години без да доведе до конкретен резултат.

Съдът намира, че с малтретирането на г-н Mikhalkov властите са нарушили и чл. 3 от Конвенцията (забрана на нечовешкото и унижително отнасяне).

2. ЗАБРАНА ЗА ИЗТЕЗАНИЕ И НЕЧОВЕШКО И УНИЗИТЕЛНО ОТНАСЯНЕ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Системното използване на белезници в продължение на 13 години при всяко извеждане на затворник от килията му е в нарушение на чл. 3 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Kashavelov v. Bulgaria \(no. 891/05\)](#)

Фактите: Жалбоподателят, г-н Кашавелов, бил задържан през август 1996 г. През август 2004 г. бил окончателно осъден на доживотен затвор без право на замяна. На основание чл. 3 от Конвенцията (забрана на изтезанията или нечовешко или унизително отношение) жалбоподателят се оплаква относно условията на задържане в затвора в гр. София, строгостта на затворническия режим и системната употреба на белезници при всяко извеждане от килията му. Повдига оплаквания и по чл. 6, § 1 и чл. 13 от Конвенцията относно продължителността на наказателното производство срещу него.

Решението: ЕСПЧ отбелязва, че твърденията на жалбоподателя, че условията на задържането му не отговарят на изискванията на чл. 3 от Конвенцията, са останали недоказани. Те не се потвърждават и от наблюденията на Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унизително отношение или наказание (КПИ), чиито представители са посещавали затвора в гр. София. Поради това Съдът не намира нарушение на чл. 3 от Конвенцията в този аспект. Съдът не намира нарушение на чл. 3 и относно режима на задържане. Той отчита, че действително КПИ е критикувал законовото изискване лицата, осъдени на

доживотен затвор, да бъдат поставяни под „специален режим“ през първите пет години от лишаването им от свобода. От докладите на КПИ обаче става ясно, че положението на жалбоподателя през годините е станало по-гъвкаво, с възможност да участва в различни дейности и да контактува с останалите затворници от групата му. Той не е пожелал това, нито е използвал законовата възможност след първоначалните пет години да поиска да бъде поставен под по-лек режим.

По отношение на оплакването на жалбоподателя, че системно при излизането от килията са му били поставяни белезници, Съдът посочва, че наистина властите трябва да бъдат внимателни по отношение на лица, осъдени за насилствени престъпления, които отказват да приемат факта на лишаването им от свобода и са враждебни спрямо персонала на затвора и другите затворници. Въпреки това обаче продължаващото около 13 години използване на белезници при всяко извеждане на жалбоподателя от килията му, включително за ежедневната му разходка, без да е имало инциденти, при които той да се е опитал да избяга или да нарани някого, не е оправдано в условията на обезопасена среда. Следователно в този аспект има нарушение на чл. 3 от Конвенцията.

Съдът намира нарушение и на чл. 6, § 1 и чл. 13 от Конвенцията заради продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателя (8 години и 3 месеца). На жалбоподателя са присъдени общо 7000 евро за неимуществени вреди и 33,23 евро за разноски.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Гръцките власти са нарушили правата по чл. 3 от Конвенцията на кандидат за убежище, задържан в мизерни условия, а впоследствие принуден да живее на улицата. Белгийските власти също са нарушили чл. 3, защото са прехвърлили жалбоподателя в Гърция, въпреки неефективното функциониране на системата ѝ за предоставяне на убежище.

Решение на Голямото отделение по делото [M. S. S. v. Belgium and Greece \(no. 30696/09\)](#)

Фактите: Жалбоподателят е гражданин на Афганистан. През 2008 г. той напуснал родината си и пристигнал в Гърция, а в началото на 2009 г. пристигнал в Белгия, където поискал убежище. По силата на така наречения регламент „Дъблин 2“ (предвиждащ, че лицата, търсещи убежище в ЕС, следва да подадат молбата си в страната, на чиято територия са пристигнали от страната си на произход) белгийските власти преценили, че искането за убежище следва да се разгледа от Гърция. През май 2009 г. на жалбоподателя било наредено да се върне в Гърция. Той обжалвал заповедта, изтъквайки, че има опасност да бъде задържан в нечовешки условия, че гръцката система за предоставяне на убежище е неефективна и че е възможно въобще да не бъдат разгледани причините, подтикнали го да напусне Афганистан, където животът му бил в опасност. Въпреки жалбата на 15.06.2009 г. той бил трансфериран в Гърция.

Веднага след пристигането си на летището в Атина жалбоподателят бил изпратен в център за задържане на чужденци, където, по думите му, бил затворен в килия заедно с още 20 души, достъпът до тоалетна бил ограничен, нямало възможност за разходка на чист въздух, храната била недостатъчна, а задържаните били принудени да спят на мръсни матраци или направо на пода. След

няколко дни жалбоподателят бил освободен, но тъй като нямал никакви средства, заживял на улицата. Няколко месеца по-късно, след като се опитал да напусне Гърция с подправени документи, отново бил задържан в същия център. Там прекарал една седмица, след което бил освободен и се върнал на улицата.

Решението: *Оплаквания срещу Гърция:* ЕСПЧ отчита, че жалбоподателят е бил на два пъти задържан в мизерни условия в центъра за задържане за чужденци в Атина, веднъж за четири дни и веднъж за една седмица. Макар и тези периоди да са били кратки, Съдът е на мнение, че Гърция е нарушила правата на жалбоподателя по чл. 3 от Конвенцията да не бъде подлаган на нечовешко и унижително отношение. Съдът отчита и факта, че в Гърция съществува системна практика кандидатите за бежанци да бъдат задържани без да им се дава информация за причините за това. ЕСПЧ намира нарушение на чл. 3 и поради крайната бедност, в която жалбоподателят бил принуден да живее след излизането си на свобода. Разглеждането на молбата му за убежище продължило прекалено дълго, а междувременно той нямал реална възможност да работи, тъй като бил изправен пред многобройни административни и практически трудности за това. В същото време Гърция разполагала само с около 1000 легла в приемни центрове, докато кандидатите за бежанци в страната били десетки хиляди и на практика повечето от тях били бездомни. Съдът намира нарушение и на чл. 13 от Конвенцията (право на ефективни средства за защита) заради недостатъците на гръцката процедура за предоставяне на убежище, като липса на достатъчно обучени служители и преводачи и недостатъчни възможности за предоставяне на правна помощ. Така Съдът заключава, че жалбоподателят не е имал реална и адекватна възможност да потърси изход от тежкото си положение.

Оплаквания срещу Белгия: Съдът намира, че белгийските власти също са нарушили чл. 3 от Конвенцията, тъй като са прехвърлили жалбоподателя в Гърция въпреки неефективното функциониране на гръцката система за предоставяне на убежище и

риска той да бъде принуден да живее в нечовешки и унижителни условия в страната. Така белгийските власти са приложили механично регламента „Дъблин 2”, въпреки че той им е давал право да направят изключение и сами да разгледат молбата за убежище, подадена от жалбоподателя.

Излагането на затворник, страдащ от хронично белодробно заболяване, на пасивното пушене на останалите затворници, довело до влошаване на състоянието му, представлява нарушение на чл. 3 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Elefteriadis v. Romania \(no. 38427/05\)](#)

Фактите: През 1992 г. жалбоподателят бил осъден на доживотно лишаване от свобода. При влизането си в затвора бил здрав. Между 1994 и 2000 г. излежавал наказанието си в затвора в гр. Крайова, където бил настанен в килия с пушачи. През 2005 г. бил преместен в затвора в гр. Рахова, където в продължение на десет месеца отново бил настанен в килия с активни пушачи. Междувременно, многократно бил превозван заедно с други затворници с микробус на затвора, за да се явява на съдебни заседания. По думите му, както в микробуса, който винаги бил пълен, така и в чакалните на съдилищата другите затворници пушили в негово присъствие. През 1999 г. жалбоподателят заболял от фиброза на белите дробове. През 2008 г. било установено, че страда от хронична бронхопневмопатия. През 2009 г. жалбоподателят бил настанен в самостоятелна килия.

Решението: ЕСПЧ приема, че не е компетентен да разгледа условията на задържане на жалбоподателя в затвора в Крайова, тъй като твърдяното нарушение на правата му в тази институция е приключило през 2000 г. и оплакването е повдигнато след изтичането на шестмесечния срок по чл. 35, § 1 от Конвенцията. Що се отнася до задържането на жалбоподателя в затвора в

гр. Рахова след 2005 г., Съдът подчертава, че държавите са длъжни да организират пенитенциарните си системи по такъв начин, че да запазят достойнството на затворниците, независимо от финансовите или логистични трудности. В конкретния случай за няколко месеца през 2005 г. жалбоподателят бил настанен с килия, където се пушело, а останалите затворници пушили в негово присъствие при пътуванията за участие в съдебни заседания. Като се има предвид обаче, че след 1999 г. жалбоподателят боледувал от фиброза на белите дробове, което е хронично заболяване, и според лекуващите го лекари не трябвало да се излага на цигарен дим, властите е трябвало да вземат мерки, за да запазят здравето му, като го отделят от затворниците пушачи. Това не било направено и състоянието на жалбоподателя се влошило, като през 2008 г. той развил хронична бронхопневмопатия. Въпреки че в момента жалбоподателят е в самостоятелна килия, няма гаранции, че в бъдеще няма пак да бъде настанен с пушачи, тъй като вътрешното право не поставя никакви конкретни изисквания в този смисъл. Следователно, има нарушение на чл. 3 от Конвенцията.

Честите премествания на лишен от свобода в различни затвори са оправдани с оглед на личността му и не са в нарушение на чл. 3 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Payet v. France \(no. 19606/08\)](#)

Според ЕСПЧ честите премествания на лишен от свобода в различни затвори могат по принцип да имат тежки последици върху благосъстоянието му. Жалбоподателят бил местен 26 пъти между 2003 и 2008 г. В случая обаче мярката е била оправдана с оглед опасността, която той представлявал, предвид, че два пъти успял да избяга от затвора с хеликоптер.

3. ПРАВО НА СВОБОДА И СИГУРНОСТ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Кумулативното прилагане на чл. 202, 203 и 152а, ал. 3 от отменения НПК като основания за задържане е довело до нарушаване на правата на жалбоподателя по чл. 5, § 1, 3, 4 и 5 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Svetoslav Hristov v. Bulgaria \(no. 36794/03\)](#)

Фактите: Жалбоподателят, г-н Христов, работел в дружество, занимаващо се с въздушен превоз на товари. На 16.05.2003 г. той бил извикан за разпит в следственото управление в Пловдив и задържан по нареждане на следователя по подозрение, че е участвал в контрабанда на цигари чрез един от самолетите на компанията. На 17.05.2003 г. прокурорът по делото продължил задържането до 19.05.2003 г. на основание чл. 202 от тогава действалия НПК. Същия ден защитникът на жалбоподателя подал искане пред районния съд клиентът му да бъде освободен, но искането не било разгледано. На 19.05.2003 г. на жалбоподателя било повдигнато обвинение, а на 22.05.2003 г. бил изправен пред съдия, по чието решение бил задържан под стража. На 31.10.2003 г. жалбоподателят бил освободен срещу гаранция. Последната информация за хода на производството е, че към октомври 2008 г. делото е висящо пред първа инстанция.

Решението: Първото оплакване на жалбоподателя е по чл. 5, § 1(с) от Конвенцията (право на свобода и сигурност) относно задържането му за периода 16-22.05.2003 г. ЕСПЧ припомня, че по делото *Kolevi v. Bulgaria* (no. 1108/02) вече е констатирал, че задържане до 6 дни

на основание чл. 202, 203 и 152а, ал. 3 от отменения НПК, както е била практиката на следствието и прокуратурата, без заподозреният да бъде изправен пред съдия, противоречи на целта на чл. 5, а именно защита на личността от произволно лишаване от свобода. Въпросните разпоредби не са посочвали максимален срок на задържане без явяване пред съдия, а напротив, са позволявали кумулирането на няколко периода на задържане по решение само на следствените органи. Вследствие на тази законова уредба лишаването на жалбоподателя от свобода в периода 16-22.05.2003 г. не е било в съответствие с принципа на правна сигурност, поради което Съдът намира нарушение на чл. 5, § 1(с) от Конвенцията. Кумулативното прилагане на цитираните разпоредби е довело до прекомерно дългия период от почти 6 дни преди жалбоподателят да бъде изправен пред съдия, което е несъвместимо и с чл. 5, § 3 от Конвенцията и съставлява нарушение на правото на жалбоподателя да бъде своевременно изправен пред съдия.

Г-н Христов се е оплаквал и относно невъзможността да оспори законността и необходимостта от задържането си за периода 16-22.05.2003 г. Искането му да бъде освободен, подадено на 17.05.2003 г., не е било разгледано. На 22.05.2003 г. националният съд е преценил дали са налице основателни подозрения жалбоподателят да е извършил престъплението, в което е обвинен, и дали следва да бъде задържан под стража, но не и дали задържането му през периода 16-22.05.2003 г. е било в съответствие с материалните и процесуалните разпоредби на националното законодателство. Правомощия за това са имали прокуратурата и разследващите органи, които не са „съд“ по смисъла на чл. 5, § 4 от Конвенцията, следователно той е бил нарушен. Съдът констатира още, че

задържането на жалбоподателя през периода 16-22.05.2003 г. не е било обявено за незаконно, а е било заменено с освобождаване под гаранция. Като се има предвид, че към момента наказателното производство е висящо, жалбоподателят не може да търси обезщетение нито по ЗОДОВ, нито по силата на друга разпоредба. Следователно жалбоподателят не разполага с изпълняемо право на обезщетение за нарушенията на правата му по чл. 5, § 1, 3 и 4, което съставлява нарушение и на чл. 5, § 5 от Конвенцията.

Съдът присъжда на жалбоподателя 4000 евро неимуществени вреди и 2500 евро за разноски.

- **ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ**

Грешката при определянето на режима, при който следва да се изтърпи присъда лишаване от свобода, постановена от чуждестранен съд, довела до две години и половина затвор при строг,

вместо при общ режим, и забавянето с четири месеца на предсрочното условно освобождаване на жалбоподателя представлява нарушение на чл. 5, § 1(a) Конвенцията (лишаване от свобода по реда, предвиден от закона).

Решение на Съда по делото [Somogyi v. Hungary \(no. 5770/05\)](#)

Освен че постановява, че лишаването от свобода на жалбоподателя е било в нарушение на вътрешното право, следователно и на чл 5, § 1(a) от Конвенцията, ЕСПЧ намира нарушение и на чл. 5, § 5 (право на обезщетение за незаконно лишаване от свобода), тъй като искът на жалбоподателя за вреди е бил отхвърлен от Върховния съд (ВС), който приел, че допуснатата грешка, довела до покъсното му предсрочно условно освобождаване, не представлява груба небрежност и следователно не ангажира отговорността на държавата.

4. ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВ СЪДЕБЕН ПРОЦЕС

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Гражданският съд не би бил обвързан от заключенията на прокуратурата, че не е извършено престъпление. Затова оплакването на жалбоподателя, че след прекратяването на наказателното производство по повод смъртта на сина му не е имал достъп до съд (чл. 6, § 1 от Конвенцията), за да заведе иск за обезщетение, е недопустимо.

Решение на Съда по допустимостта на делото [Georgi Georgiev v. Bulgaria \(no. 34137/03\)](#) – виж раздел 1.

ЕСПЧ комуникира оплакване по чл. 6, § 2 от Конвенцията (презумпция за невинност) по повод третирането на задържан под стража като рецидивист преди срещу него да е произнесена окончателна присъда.

Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство, по делото [Velev v. Bulgaria \(no. 16032/07\)](#) – виж раздел 9.

Данъчните спорове по принцип не попадат в обхвата на чл. 6 от Конвенцията, тъй като не касаят „граждански права и задължения“. Следователно оплакванията на жалбоподателите са недопустими.

Решение на Съда по допустимостта по делото [Nazarev and Others v. Bulgaria \(nos. 26553/05, 25912/09, 40107/09 and 12509/10\)](#) – виж раздел 8.

Дела за прекомерна продължителност на производството

Решение на Съда по делото [Iliya Kolev v. Bulgaria \(no. 21205/04\)](#) – наказателно дело за кражба, продължило над 5 години на досъдебната фаза. Образуваното през 1998 г. производство срещу г-н Колев за серия кражди в съучастие с други лица било прекратено от съда през 2004 г. по правилата на чл. 239а от тогавашния НПК. ЕСПЧ намира нарушение на правото на справедлив процес в разумен срок по чл. 6, § 1 от Конвенцията, като изтъква, че жалбоподателят не носи вина за забавянето, а властите са бездействали през дълъг период от време. Съдът намира нарушение и на правото на ефективни вътрешноправни средства за защита по чл. 13, тъй като към момента на влизане в сила на разпоредбата на чл. 239а от НПК вече е имало забавяне от 4 години и 10 месеца от началото на наказателното производство, а преди това не са съществували други ефективни средства. България е осъдена да заплати на жалбоподателя 2200 евро за неимуществени вреди и 1000 евро за разноски.

Решение на Съда по делото [Kashavelov v. Bulgaria \(no. 891/05\)](#) – виж раздел 2.

Решение на Съда по делото [Makedonski v. Bulgaria \(no. 36036/04\)](#) – виж раздел 9.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Неизпълнението на обезпечителна заповед, постановена от конституционния съд и задължаваща министерство да запази един свободен пост до приключване на съдебните производства по оспорване на проведен конкурс за назначаване на

адвокат-нотариуси, е в нарушение на правото на достъп до съд по чл. 6, § 1 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Kübler v. Germany \(no. 32715/06\)](#)

Фактите: Жалбоподателят е практикуващ адвокат от 1989 г. През ноември 2001 г. той кандидатствал за един от обявените от Министерството на правосъдието на Баден-Вюртенберг шест поста за адвокат-нотариуси (позиция, която позволява едновременното практикуване и на двете професии). През март 2002 г. министерството уведомило жалбоподателя, че ще назначи други шестима адвокати. Жалбоподателят неуспешно обжалвал заповедта пред гражданските съдилища и на 09.04.2003 г. подал конституционна жалба до Федералния конституционен съд, като поискал да бъде допуснато обезпечение на жалбата му. На 10.04.2003 г. съдът допуснал обезпечение като разпоредил министерството да запази един свободен пост до постановяване на окончателното му решение. С решение от 8.10.2004 г. Федералният конституционен съд уважил жалбата на жалбоподателя, като постановил, че в процедурата, организирана от министерството, не бил съобразен професионалният му опит. Конституционният съд върнал делото за ново разглеждане от съдилищата, като посочил, че ако не е възможно ново разглеждане на кандидатурата на жалбоподателя, той има интерес да получи обезщетение.

Във възобновеното след решението на конституционния съд производство съдилищата оставили без уважение жалбата на жалбоподателя срещу заповедта от март 2002 г., като посочили, че министерството вече е назначило други адвокати на шестте поста и че изискването за стабилност не допуска да бъдат обезсилени тези назначения, а ако бъде отпуснато допълнително място за жалбоподателя, това би нарушило правата на други потенциални кандидати. Съдилищата посочили, че жалбоподателят може да заведе дело за обезщетение срещу държавата.

Жалбоподателят завел такова дело, но към момента на постановяване на решението то е все още висящо. Жалбоподателят се оплаква, че отказът на министерството да се съобрази с обезпечителната заповед от 10.04.2003 г. е в нарушение на гарантираното му от чл. 6, § 1 право на ефективен достъп до съд.

Решението: По направеното възражение от правителството, че чл. 6 е неприложим, тъй като споровете по назначаването на държавни служители не попадат в обхвата му, Съдът, позовавайки се на делото *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* (no. 63235/00) посочва, че правото на жалбоподателя да бъде назначен на поста адвокат-нотариус е „гражданско“ по смисъла на Конвенцията, тъй като той е имал конституционно право да се кандидатира за този пост, а държавата е гарантирала, че споровете относно подбора и назначаването на кандидатите се решават от гражданските съдилища. Съдът приема, че чл. 6 е приложим и към производството пред Федералния конституционен съд, тъй като обезпечителната заповед е имала пряк ефект върху засегнатото гражданско право (*Micallef v. Malta*, no. 17056/06).

По съществуването на оплакването Съдът намира, че несъобразяването с обезпечителната заповед, която е била задължителна за министерството, е в нарушение на чл. 6, § 1, защото назначаването на шестима адвокати преди приключване на основното производство е обезсмислило разглеждането на жалбата, подадена от жалбоподателя срещу конкурсната процедура. Следователно жалбоподателят е бил лишен от ефективен достъп до съд.

Отхвърлянето на иска на жалбоподателя за обезщетение за вреди, причинени от приключило с оправдателна присъда наказателно производство, не е в нарушение на презумпцията за невинност (чл. 6, § 2 от Конвенцията).

Решение на Съда по делото [Bok v. the Netherlands \(no. 45482/06\)](#)

Фактите: През 1995 г. г-н Вок бил изправен пред съд, но през 1998 г. бил оправдан, тъй като обвиненията срещу него не били доказани. По иск на жалбоподателя, заведен след влизане в сила на оправдателната присъда, гражданският съд му присъдил част от разноските, направени в наказателното производство. Впоследствие жалбоподателят предявил друг иск срещу държавата за претърпените от него имуществени и неимуществени вреди. Искът бил оставен без уважение, като съдилищата отхвърлили като недоказани твърденията на жалбоподателя, че от самото начало срещу него не е имало обосновано подозрение и следователно не е имало основание за възбуждане на наказателното производство. Г-н Вок твърди, че е бил принуден да доказва, че е невинен за престъпление, за което вече е бил оправдан, в нарушение на чл. 6, § 2 от Конвенцията (презумпция за невиновност).

Решението: ЕСПЧ посочва, че никоя от разпоредбите на Конвенцията не предоставя право на възстановяване на разноски или на обезщетение за законосъобразно предварително задържане на лице, „обвинено в извършване на престъпление“, когато производството срещу него е било прекратено или е завършило с оправдателна присъда. Съдът обаче е намирал нарушение на чл. 6, § 2, когато с мотивите за отказ да бъде присъдено обезщетение се изразява становище, че ищецът, макар да е бил оправдан, е извършил престъплението, или когато мотивите на гражданския съд са несъвместими с оправдателната присъда (*Baars v. the Netherlands*, no. 44320/98; *Y v. Norway*, no. 56568/00). Съдът посочва, че настоящият случай е различен с това, че на жалбоподателя е била присъдена сума за направените разноски и той е решил да

заведе ново гражданско дело в опит да му бъдат присъдени допълнителни суми. В гражданското производство е нормално ищецът да носи тежестта на доказване. В случая жалбоподателят е основал претенциите си върху твърдението, че още от самото начало на наказателното производство срещу него не е съществувало обосновано подозрение, и е трябвало да докаже твърденията си със средствата на гражданския процес. ЕСПЧ не намира за неразумно изискването на съдилищата жалбоподателят да докаже, че никога не е съществувала причина да бъде заподозрян в извършването на твърдените престъпления. Обратното би довело до абсурда националните съдилища да са длъжни да приемат на доверие твърденията на жалбоподателя за закононарушения от страна на държавата. Националните съдилища са се уверили, че са съществували *prima facie* доказателства, позволяващи на държавата да образува наказателното производство срещу жалбоподателя. В това производство той се е ползвал от презумпцията за невиновност и е бил оправдан поради липса на достатъчно доказателства, чрез които прокуратурата да докаже вината му отвъд разумно съмнение. Оправдаването му в наказателното производство не означава, че той е бил освободен от задължението да докаже иска си за вреди в гражданския процес съобразно приложимите правила за разпределяне на тежестта на доказване. В съответствие с тези разсъждения Съдът прави анализ на мотивите на съдебните решения по иска на жалбоподателя и намира, че те не изразяват становище, че той е виновен, а посочват какво жалбоподателят е бил длъжен и не е успял да докаже. На тези основания Съдът намира, че няма нарушение на чл. 6, § 2 от Конвенцията.

5. ПРАВО НА ЗАЧИТАНЕ НА ЛИЧНИЯ И СЕМЕЕН ЖИВОТ, НА ДОМА И КОРЕСПОНДЕНЦИЯТА

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Жалбоподател, който твърди, че в МВР се съхранява невярна информация за задържането му в трудов лагер през 1946-47 г., е имал на разположение комбинация от средства, за да защити името и репутацията си. Фактът, че не ги е използвал, води до отхвърляне като недопустимо на оплакването му по чл. 8 от Конвенцията (право на личен живот).

Решение на Съда по допустимостта по делото [Kamburov v. Bulgaria](#) (no. 14336/05)

Фактите: Жалбоподателят, г-н Камбуров, бил задържан в трудов лагер за 6 месеца в периода 1946-47 г., като мярката била обоснована с това, че той „изнасилва жени като ги заплашва с убийство и говори открито срещу Отечествения фронт”. През 1991 г. бил приет Законът за политическата и гражданската реабилитация на репресираните лица (ЗПГРРЛ), който предоставял възможност за компенсация на репресираните. Жалбоподателят искал да се възползва от тази възможност и поискал от МВР да му бъде издадено удостоверение относно задържането му. Издаденото удостоверение обаче посочвало, че причината за задържането било престъпление. През 1997 г. било издадено още едно подобно удостоверение. Жалбоподателят сезирал органите по общественото осигуряване с искане да получи добавка към пенсията си на основание чл. 9 от ЗПГРР, което му било отказано, понеже не било доказано репресиите срещу него да са били на политическа основа, по същата причина не

получил и компенсация от областния управител. Централата комисия, функционираща на основание чл. 4, ал. 3 от ЗПГРРЛ, отговорила на жалбоподателя, че може да разгледа случая му само след като бъде сезирана от областния управител или органите на общественото осигуряване. Жалбоподателят се оплаква по чл. 8 от Конвенцията за това, че МВР продължава да съхранява „невярна и клеветническа” информация за него, и по чл. 13 относно липсата на механизъм, чрез който да може да оспори истинността на информацията или да поиска унищожаването ѝ.

Решението: ЕСПЧ посочва, че в конкретния случай унищожаването на документи, създадени от тайните служби на бившия тоталитарен режим, би попречило на жертвите на режима да се запознаят с документите, които ги касаят, и в същото време би пречатвало така необходимата историческа преоценка на събитията. Съдът изтъква още, че до април 2005 г. комисията по ЗПГРРЛ е можела да бъде сезирана от отделно лице и че е била компетентна да се произнесе дали задържането на жалбоподателят е било по политически причини и дали „престъпните” причини в заповедта за задържане са били истински. Жалбоподателят не се е възползвал от тази възможност. След 2005 г. комисията е можела да бъде сезирана от областния управител или от органите по общественото осигуряване, но жалбоподателят не е поискал това от тях, нито е оспорил по съдебен ред отказа им да му предоставят обезщетение на основание пропускат им първо да се консултират с комисията. Жалбоподателят е можел и да ограничи достъпа на трети лица до досието си. Съдът преценява, че комбинацията от тези средства е била достатъчна, за да позволи на жалбоподателя да защити името и репутацията си, и отхвърля оплакването по чл. 8 поради неизчерпване на

вътрешноправните средства. По същите причини Съдът отхвърля като явно необосновано и оплакването по чл. 13 от Конвенцията.

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Невъзможността жалбоподателят да се сдобие без рецепта с психотропно вещество, за да извърши самоубийство, не представлява нарушение на правото му на личен живот по чл. 8 от Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Haas v. Switzerland \(no. 31322/07\)](#)

Фактите: От около 20 години жалбоподателят, г-н Haas, страда от биполарно афективно разстройство, което е станало причина два пъти да извърши опит за самоубийство, тъй като е на мнение, че заболяването не му дава възможност за достоен живот. През 2004 г. той потърсил помощ от асоциация, предлагаша асистиране при самоубийство. За да извърши самоубийство с нейна помощ, той имал нужда от натриев пентобарбитал, вещество, продавано в аптеките срещу рецепта. Лекарите, към които се обърнал, отказали да издадат подобна рецепта.

Решението: ЕСПЧ отбелязва, че правото на всеки да реши кога и по какъв начин да прекрати живота си, при положение, че е в състояние свободно да вземе решение, е един от аспектите на правото на личен живот, гарантирано от чл. 8 от Конвенцията. За разлика от предишни случаи обаче, в които се е поставял въпросът за евентуалната наказателна отговорност на лицата, подпомагачи самоубийството (например *Pretty v. the United Kingdom*, no. 2346/02), тук този въпрос не стои, тъй като швейцарското право криминализира подпомагането към самоубийство само в случаите, когато деянието цели лично облагодетелстване. Според Съда държавите разполагат с широка свобода на преценка да регулират

въпросите, свързани с асистираното самоубийство, и настоящият случай засяга позитивното задължение на държавата да осигури на г-н Haas възможност за достойна смърт. Съдът подчертава обаче, че това задължение е в зависимост и от останалите разпоредби на Конвенцията, най-вече чл. 2, гарантиращ правото на живот и на закрила на лицата в уязвимо положение. Съдът прави баланс между желанието на жалбоподателя да се самоубие по сигурен, безболезнен и достоен начин и легитимните цели, преследвани чрез ограничаването на достъпа до психотропни вещества, а именно предотвратяване на прибързани решения за самоубийство и на злоупотреби, особено възможни в страна като Швейцария, където асистираното самоубийство е по принцип разрешено. Изискването подобни вещества да се продават срещу рецепта, след експертиза, извършена от психиатър, представлява гаранция, че решението да сложи край на живота си отговаря на истинската воля на лицето. Изтъквайки, че жалбоподателят е могъл да продължи да търси лекар, готов да му помогне и да издаде нужната рецепта, Съдът заключава, че в случая балансът по чл. 8 от Конвенцията е спазен и няма нарушение на правото на личен живот.

Лишаването на жалбоподателя от право на лични контакти с дъщеря му не е в нарушение на чл. 8 от Конвенцията, тъй като съдебното решение е било постановено в интерес на детето.

Решение на Съда по делото [Rytchenko v. Russia \(no. 22266/04\)](#)

За да достигне до заключението за липса на нарушение Съдът отчита още, че жалбоподателят е имал възможност да изложи всички свои аргументи пред националните съдилища, които са постановили обосновано решение въз основа на събраните доказателства.

6. СВОБОДА НА ИЗРАЗЯВАНЕ, НА СЪВЕЩТА И РЕЛИГИЯТА, НА СЪБРАНИЯТА И НА СДРУЖАВАНЕ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Прекъсването на среща на нерегистрирано вероизповедание, претърсването на помещението и изземването на вещи без ясно правно основание е в нарушение на чл. 9 Конвенцията (свобода на религията).

Решение на Съда по делото [Boychev and Others v. Bulgaria \(no. 77185/01\)](#)

Фактите: Жалбоподателите са три физически лица – г-н Бойчев, г-н Сергеев и г-жа Шарова – и българският клон на Обединителната църква, основана от д-р Муун. На 06.04.1997 г. тримата жалбоподатели присъствали на религиозна сбирка в дома на г-жа Шарова. Срещата била прекъсната от полицейски служители, които имали предварителното разрешение от прокуратурата да извършат претърсване, вследствие на което иззели вещи, собственост на г-жа Шарова. Основанието за тези действия било, че вероизповеданието не било регистрирано и признато в България. В някои документи се посочвал и чл. 185 от отменения НПК, който давал на прокурора правомощия да предприема действия с оглед предотвратяване на незаконни действия. Г-жа Шарова поискала иззетите вещи да ѝ бъдат върнати, но получила обратно само някои от тях. Жалбоподателите завели иск за вреди, считайки, че претърсването и изземването са били незаконни и в нарушение на правото им на свобода на религията, но той бил отхвърлен, като съдилищата постановили, че с участието си в религиозно събиране при липса на предварителна регистрация на движението жалбоподателите са нарушили закона.

През 1998 г. жалбоподателите опитали да регистрират Обединителната църква като вероизповедание в България, като за целта подали молба за регистрация до Министерския съвет. На 06.01.1999 г. жалбоподателите получили отговор, в който се казвало, че много от текстовете на документите са неточни и непълни и жалбоподателите следвало да ги поправят. Жалбоподателите обжалвали, но ВАС отхвърлил жалбата им като недопустима поради липса на изричен или мълчалив отказ, подлежащ на обжалване. Г-н Бойчев подал документи за регистрация на сдружението „Семейна федерация за световен мир и обединение”, което на 23.01.2002 г. било регистрирано по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Решението: ЕСПЧ констатира, че властите не са изяснили правното основание на действията на полицията на 06.04.1997 г. Тези действия не са предприети в рамките на образувано наказателно производство, а чл. 185 от отменения НПК е давал на прокурора почти неограничена дискреционна власт, несъвместима с изискването за една поне минимална защита от произвол. Националното право е било неясно по отношение на възможността за провеждане на религиозни събирания на нерегистрирана организация, което заедно с липсата на правно основание означава, че намесата в правата на жалбоподателите не е била „предвидена в закона”, както изисква чл. 9, § 2 от Конвенцията. Това означава, че е нарушена свободата на религията по чл. 9 по отношение на тримата индивидуални жалбоподатели. Съдът констатира, че при разглеждането на предявените от жалбоподателите искове националните съдилища не са изследвали оплакванията относно нарушаване на свободата на религията, поради което намира нарушение и на чл. 13 по отношение на същите трима жалбоподатели.

Съдът намира за недопустими оплакванията на жалбоподателите, че е била отказана регистрацията на обединението им като вероизповедание, което според тях съставлява нарушение на чл. 9, 11 и 13 от Конвенцията. Жалбоподателите не са получили официален отказ за регистрацията, а указанията от страна на Министерски съвет да допълнят и изяснят подадените документи, с които не са се съобразили; освен това са успели да регистрират обединението си като сдружение.

Съдът присъжда на тримата индивидуални жалбоподатели по 2000 евро обезщетение за неимуществени вреди и общо 2500 евро за разноски.

ЕСПЧ комуникира оплакване, свързано с наказването на затворник за това, че подал до прокуратурата оплакване от действията на служителите на затвора.

Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство, по делото [Kostov v. Bulgaria \(13801/07\)](#)

Жалбоподателят, който излежава присъда лишаване от свобода в затвора в гр. Белене, бил наказан дисциплинарно, след като се оплакал до прокурора, че служителите в затвора не му предали колет, изпратен от близките му. Съдът задава на страните въпроси по чл. 8 и чл. 10 от Конвенцията (свобода на кореспонденцията и свобода на изразяване).

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Осъждането за клевета на политици, публично обвинили свой опонент, че е злоупотребил с власт, за да се облагодетелства, не противоречи на чл. 10 от Конвенцията (свобода на изразяване).

Решение на Съда по делото [Barata Monteiro da Costa Nogueira and Patrício Pereira v. Portugal \(no. 4035/08\)](#)

ЕСПЧ изтъква, че жалбоподателите са отправили сериозни обвинения, които не са могли да докажат. Макар че повдигнатите от тях въпроси са били от обществен интерес, реалната им цел е била да атакуват политическия си опонент. Заявленията им са били предварително подготвени и са засягали факти, а не оценъчни твърдения. Съдът посочва още, че наложените наказания – глоба от 1800 евро за всеки от жалбоподателите – не са нито прекомерни, нито толкова тежки, че да имат възпиращ ефект. Затова Съдът заключава, че не е нарушен справедливият баланс, изискван от чл. 10, § 2 от Конвенцията.

Осъждането на жалбоподателката за подписване на декларация и дарение в подкрепа на забранена от закона организация не е в нарушение на правото на свобода на изразяване на мнението (чл. 10 от Конвенцията).

Решение на Съда по делото [Aydin v. Germany \(no. 16637/07\)](#)

Фактите: През юли 2001 г. жалбоподателката подписала декларация в подкрепа на Кюрдската работническа партия (ПКК), организация, забранена в Германия от 1993 г. В декларацията се призовавало да се признаят правата на кюрдите и да се вдигне забраната за дейността на ПКК. Г-жа Aydin организираща подписването на още подобни декларации и заедно с други активисти връчила няколко десетки декларации на берлинската прокуратура. Жалбоподателката направила и дарение в полза на ПКК. През юли 2003 г. тя била осъдена за нарушаване на забраната, наложена на дейността на организацията.

Решението: ЕСПЧ отбелязва, че жалбоподателката не е била осъдена заради исканията си за свобода и самоопределение на кюрдския народ, които според немските съдилища са част от правото на свободно изразяване на мнение, а заради подписването на декларацията, което е било тълкувано като пренебрегване на наложената забрана на дейността на ПКК. Задачата на Съда следователно е да прецени дали осъждането на г-жа Aydin за

предоставянето на подкрепа за една незаконна организация е било в нарушение на правото ѝ на свобода на изразяване. Въз основа на анализ на приложимия закон и съдебната практика Съдът приема, че намесата в правата на жалбоподателката е била предвидена в закона, който е бил достатъчно ясен, за да може тя да предвиди последиците от действията си, и че осъждането ѝ е имало за цел да защити обществения ред. Съдът намира също, че намесата е била необходима. Той отбелязва, че наложената забрана би била неефективна, ако последователите на партията са *de facto* свободни да извършват действия от името на забранената организация. В допълнение Съдът приема, че размерът на наложената санкция (глоба в размер на около 1200 евро) е относително нисък, а за да постановят присъдата националните съдилища подробно са разгледали съдържанието на декларацията, и са взели предвид контекста, в който е била направена, както и факта, че жалбоподателката е направила дарение в полза на партията.

Турските съдилища не са спазили процедурните гаранции по чл. 10 от Конвенцията, тъй като са осъдили

жалбоподателка на 10 месеца затвор за това, че прочела публично декларация в подкрепа на ПКК, без обаче да обсъдят съдържанието на тази декларация в решенията си. Текстът не е бил представен и в производството пред ЕСПЧ. Затова Съдът заключава, че ограничаването на свободата на изразяване на жалбоподателката не е било достатъчно аргументирано и намира нарушение на чл. 10.

Решение на Съда по делото [Menteş v. Turkey \(No. 2\) \(no. 33347/04\)](#)

Ловните асоциации, създадени по германското право, не са сдружения по смисъла на чл. 11 от Конвенцията и задължителното членство в тях не води до нарушение на свободата на сдружаване.

Решение на Съда по делото [Herrmann v. Germany \(no. 9300/07\)](#) – виж раздел 8.

7. ЗАБРАНА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЯ

- ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Няма нарушение на чл. 14 от Конвенцията (защита от дискриминация) при разследването на смъртта на ром, защото жалбоподателите не са доказали, че расистки мотиви от страна на властите са били причината за неефективното разследване.

Решение на Съда по делото [Dimitrova and Others v. Bulgaria \(no. 44862/04\)](#) – виж раздел 1.

- ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Задължението на собствениците на ловни райони с площ по-малка от 75 хектара да членуват в ловни асоциации, което не важи за собствениците на по-големи райони, е обосновано и в обществен интерес и не е в нарушение на забраната за дискриминация.

Решение на Съда по делото [Herrmann v. Germany \(no. 9300/07\)](#) – виж раздел 8.

8. ПРАВО НА СОБСТВЕНОСТ

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

ЕСПЧ разграничава от *Bulves AD* и отхвърля като недопустими четири жалби, в които се повдигат оплаквания за нарушено право на собственост по повод отказано възстановяване на данъчен кредит.

Решение на Съда по допустимостта по делото [Nazarev and Others v. Bulgaria](#) (nos. 26553/05, 25912/09, 40107/09 and 12509/10)

ЕСПЧ отхвърля като явно необосновани четири жалби, за които жалбоподатели твърдят, че са идентични с делото *Bulves AD v. Bulgaria* (но. 3991/03). По това дело Съдът е постановил, че лишаването от правото на приспадане на данъчен кредит, тъй като доставчикът на дружеството-жалбоподател по сделката е закъснял с изпълнението на своите задължения за отчитане на ДДС, съставлява нарушение на правото на собственост на дружеството-жалбоподател по чл. 1 от Протокол 1. Съдът е намерил намесата за непропорционална, понеже отказът е бил постановен автоматично, без да са били преценени относимите обстоятелства.

Съдът обаче разграничава настоящите дела от *Bulves AD*. По отношение на първата жалба (на г-н Назарев, регистриран като ЕТ), Съдът отбелязва, че националните власти са извършили цялостна преценка на обстоятелствата, в резултат на което са установили, че жалбоподателят не е изпълнил задълженията си да провери дали доставчиците му са регистрирани по ЗДДС и да предостави копия на откраднатите му фактури и разписки. Правото му на приспадане на данъчен кредит е било отказано в резултат на тези пропуски.

По втората жалба са разгледани оплакванията на дружеството-жалбоподател „Н. Д. Е.” ЕООД, което закупило земя и недовършена сграда през юли 2004 г., а през октомври 2004 г. било регистрирано по ЗДДС. През ноември 2004 г. двете дружества (продавач и купувач) отчели ДДС. Впоследствие дружеството-жалбоподател поискало платения ДДС да му бъде възстановен. Властите отказали, понеже облагаемото събитие било настъпило през юни 2004 г., но тъй като тогава дружеството нямало регистрация по ЗДДС, можело да поиска възстановяване по реда на специална процедура след регистрацията си през октомври 2004 г. ЕСПЧ отбелязва, че оплакванията се свеждат до начина, по който местните власти и съдилища са определили датата на облагаемото събитие и че в такива случаи ролята му е не да заема мястото на националния съд при тълкуването на закона, а само да установи дали решенията на местните власти са произволни или по друг начин очевидно необосновани, какъвто не е случаят, като се имат предвид ясната разпоредба на чл. 25, ал. 1 от ЗДДС от 1999 г. и факта, че аргументите на жалбоподателя се били детайлно разгледани и отхвърлени с мотивирани решения.

По третата и четвъртата жалба (на г-жа Хасарджиева, регистрирана като ЕТ, и на дружеството „Т-Груп България” ЕООД), било отказано правото на приспадане на данъчен кредит, понеже властите стигнали до извода, че не е била осъществена облагаема доставка на стока или услуга. Обстоятелствата по тези жалби се различават от делото *Bulves AD*, понеже в последното отказът за приспадането на данъчния кредит е бил постановен автоматично и без да се изследват обстоятелствата, докато настоящите откази били постановени след цялостен съдебен

контрол и в резултат на обосновани заключения.

По отношение на оплакванията на жалбоподателите за несправедливост на водените съдебни процеси ЕСПЧ припомня, че данъчните спорове по принцип попадат извън обхвата на чл. 6, § 1 от Конвенцията, тъй като не касаят „граждански права и задължения“, и на това основание отхвърля тези оплаквания.

Прекомерното забавяне на обезщетение, дължимо за отчужден имот на жалбоподателя, е в нарушение на чл. 1 от Протокол 1 към Конвенцията.

Решение на Съда по делото [Dichev v. Bulgaria \(no. 1355/04\)](#)

Фактите: Къщата и гаражът на г-н Дичев в гр. София били отчуждени през 1979 г. със заповед на кмета, която предвиждала той да бъде обезщетен с апартамент и гараж. През 1984 г. апартаментът бил построен и предоставен на жалбоподателя, а няколко години по-късно жалбоподателят бил уведомен, че няма да получи гараж, тъй като в сградата не били построени гаражи. През 1999 г. г-н Дичев поискал от общината да му бъде предоставен друг гараж или, ако това не е възможно, да получи парично обезщетение. Оценка на гаража била изготвена, но общината не предприела по-нататъшни действия. През 2000 и 2002 г. жалбоподателят отново поискал обезщетение.

Решението: ЕСПЧ отбелязва, че от 1979 г., тоест от 31 години, 18 от които след ратификацията на Конвенцията от България през 1992 г., г-н Дичев е имал право да получи гараж като обезщетение за отчуждената му собственост. Подобно забавяне е очевидно неоправдано и не се дължи на вина у жалбоподателя, а на пасивния подход на властите и нежеланието им да решат проблема. За Съда този подход е несъвместим с изискванията на чл. 1 от Протокол 1 към Конвенцията и следователно е налице нарушение на правото на мирно ползване на притежанията. Съдът се позовава в тази връзка на делото *Kirilova and Others v.*

Bulgaria (nos. 42908/98, 44038/98, 44816/98 and 7319/02).

Съдът постановява на жалбоподателя да бъде предоставена собствеността върху дължимия му се гараж, а ако това не стане в рамките на три месеца от влизането на решението в сила, да му бъде изплатено парично обезщетение в размер на 12 000 евро. Съдът осъжда България да заплати на г-н Дичев още 4000 евро за имуществени вреди заради необоснованото забавяне, 2000 евро за неимуществени вреди и 28 евро за разноски.

ЕСПЧ присъжда обезщетение от 40 000 евро за имуществени вреди на дружество заради отказан достъп до приватизационна процедура.

Решение на Съда по делото [Basarba OOD v. Bulgaria \(no. 77660/01\)](#)

В основното си решение по това дело от 07.01.2010 г. Съдът намери нарушение на чл. 6, § 1 от Конвенцията и чл. 1 от Протокол 1 заради отказа на Община София да предложи на дружеството-жалбоподател да закупи магазин-общинска собственост по преференциалните условия, предвидени в чл. 35, ал. 1 от тогава действалия Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия. В настоящото решение по чл. 41 от Конвенцията (справедливо обезщетение) Съдът отчита, че дружеството-жалбоподател не е било лишено от имущество, което вече реално е притежавало, а от едно легитимно очакване да се започне процедура, предвидена в закона. Затова Съдът отказва да присъди исканите от дружеството пазарна цена на имота и пазарен наем за периода, през който не е могло да го ползва. Според Съда в случая дружеството е било лишено от шанс да развива определена търговска дейност и загубите му са трудно определими, като се имат предвид несигурността на търговската практика и дългият период от време, който е изминал. Затова, преценявайки изцяло по справедливост, Съдът присъжда на дружеството-жалбоподател 40 000 евро за имуществени вреди.

- **ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ**

Задължителното членство на собствениците на имоти под 75 хектара в ловна организация е в обществен интерес.

Решение на Съда по делото [Herrmann v. Germany \(no. 9300/07\)](#)

Фактите: Г-н Herrmann е собственик на земи, в които са обособени два ловни района, всеки с площ по-малка от 75 хектара. По силата на германското право той бил задължен да членува в ловна асоциация и да толерира лова в земите си. Тъй като по убеждение жалбоподателят бил против лова, той подал искане до управата на асоциацията за прекратяване на членството му. Отказът ѝ бил потвърден от административните съдилища.

Г-н Herrmann се оплаква, че задължението му да толерира лова в земите си е в нарушение на правото му мирно да се ползва от собствеността си, че законът го дискриминира в сравнение със собствениците на имоти с площ над 75 хектара, които имат право сами да управляват ловните си имоти, и че е било нарушено правото му на свобода на сдружаването.

Решението: Страните не спорят, че задължението на жалбоподателя да позволи да се ловува в земите му представлява намеса в правото му мирно да се ползва от собствеността си, гарантирано в чл. 1 от Протокол 1. Целта на тези законови разпоредби е да се поддържа разнообразна и здрава дивечова популация и да се избегне увреждането на дивеча, което е в общ интерес. По отношение на пропорционалността на намесата Съдът отбелязва, че дори ловът да се упражнява основно от частни лица в свободното им време, законът поставя ударението върху грижата за фауната в съответствие с екологичните и икономическите условия и

така целта на закона не може да се ограничи само до правото на някои хора да спортуват. Що се отнася до необходимостта на мярката Съдът приема аргумента на правителството, че пренаселеността на страната налага да се разреши свободното ловуване във всяка подходяща територия и че нормата е общовалидна, тъй като за разлика от други държави (например Франция и Люксембург) в Германия правилото за задължително членуване в ловни асоциации се отнася до всички собственици на подходящи за лов земи с площ под 75 хектара. Съдът отбелязва още, че жалбоподателят може да претендира дял от печалбите на асоциацията, съответстващ на размера на земята му. Макар тази сума да не е значителна, така законът гарантира, че други лица не биха могли да се облагодетелстват от земята му. На тези основания Съдът намира, че държавата не е нарушила справедливия баланс между интересите на общността и правото на жалбоподателя. Съдът не намира нарушение и на чл. 14 във връзка с чл. 1 от Протокол 1, тъй като приема, че разликата в третирането между собствениците на земи с площ под и над 75 хектара е оправдана от необходимостта от групиране на по-малките парцели, за да се позволи свободното ловуване и по този начин да се гарантира ефективно управление на дивеча.

Що се отнася до оплакването, че е било нарушено правото на жалбоподателя на свобода на сдружаването по чл. 11 от Конвенцията, Съдът отбелязва, че ловните асоциации са публично-правни сдружения, които подлежат на контрол от държавата. Те имат право да налагат имуществени санкции, които подлежат на изпълнение от съдебен изпълнител. Затова тези организации са част от държавните структури и могат да бъдат квалифицирани като публично-правни институции. Те не са „сдружения“ по смисъла на чл. 11 и оплакването по тази разпоредба е недопустимо.

9. ДРУГИ ПРАВА

• ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

Автоматичното продължаване на наложената забрана за напускане на страната без преценка на ситуацията е нарушило справедливия баланс между правото на жалбоподателя да се придвижва свободно и обществения интерес от превенция и борба с престъпността.

Решение на Съда по делото [Makedonski v. Bulgaria \(no. 36036/04\)](#)

Фактите: През 1992 г. срещу жалбоподателя, г-н Македонски, било образувано наказателно производство за длъжностно присвояване. В периода 1993-1996 г. делото било придвижвано няколко пъти между прокуратурата и разследващите органи, докато не било изгубено. През 1994 г. на жалбоподателят била наложена и забрана за напускане на страната на основание чл. 7 от тогава действалия Закон за задграничните паспорти. През 2003 г. прокуратурата наредила наказателното дело срещу жалбоподателя да бъде възстановено. През октомври 2003 г. жалбоподателят поискал делото му да бъде внесено в съда или прекратено по силата на новоприетия чл. 239а от тогава действащия НПК. Тъй като прокуратурата не внесла обвинителен акт в определения от съда срок, на 02.06.2004 г. производството било окончателно прекратено. В края на 2002 г. жалбоподателят се обърнал към прокуратурата с искане забраната му за напускане на страната да бъде вдигната. С прокурорско постановление от 14.07.2003 г. това било отказано и вместо това на жалбоподателя било позволено да пътува извън страната в рамките на 1 месец. Забраната била окончателно отменена на 08.04.2004 г.

Решението: ЕСПЧ отхвърля възражението на правителството, че оплакванията са недопустими поради неизчерпване на вътрешните средства, тъй като жалбоподателят не е водил иск по ЗОДОВ, констатирайки, че законът предвижда държавата да носи отговорност за вреди в изчерпателно изброени случаи, сред които не попадат налагане на забрана за пътуване и прекомерно продължило наказателното производство.

Относно оплакването за нарушение на правото по чл. 2 от Протокол 4 (свобода на придвижване), Съдът констатира, че забраната е наложена през 1994 г., но в компетентността му попада периодът след 04.11.2004 г., датата, на която Протокол 4 е влязъл в сила за България. Следователно периодът, който следва да бъде изследван, е 3 години, 5 месеца и 4 дни (до окончателното вдигане на забраната на 08.04.2004 г.). Мерките, ограничаващи правото на придвижване, следва да бъдат законни, да преследват някоя от легитимните цели по § 3 от чл. 2 и да не нарушават баланса между обществения интерес и индивидуалните права. В конкретния случай забраната е имала своето законово основание, а легитимната ѝ цел е била предотвратяване на престъпността. Що се отнася до пропорционалността на мярката, Съдът посочва, че на жалбоподателя е било дадено временно разрешение да напусне страната, но това е станало шест месеца след като той поискал да му бъде разрешено да пътува, забавяне, което е неоправдано. Неоправдано е било и продължаването на забраната през целия период на наказателното производство, като се има предвид, че през голяма част от времето не са били извършвани следствени действия. Автоматичното продължаване без преценка на ситуацията е нарушило справедливия баланс между правото на жалбоподателя да се придвижва свободно и обществения интерес за превенция и борба

с престъпността и е довело до нарушение на чл. 2 от Протокол 4.

Съдът намира нарушение и на чл. 6, § 1 и чл. 13 от Конвенцията във връзка с продължителността на наказателното производство срещу г-н Македонски (близо 12 години).

Съдът присъжда на жалбоподателя 7000 евро обезщетение за неимуществени вреди и 1000 евро за разноски.

ЕСПЧ комуникира оплакване, свързано с достъпа на до образование на задържан под стража.

Жалба, комуникирана от Съда на българското правителство, по делото [Velev v. Bulgaria \(no. 16032/07\)](#)

При престоя си в затвора в Стара Загора, където бил задържан под стража преди срещу него да има постановена окончателна присъда, г-н Велев поискал да посещава училището към затвора, но му било отказано за три поредни учебни години с мотив, че е рецидивист и че посещенията на училище за рецидивисти нарушава правилата за отделяне на различните категории затворници. Впоследствие този аргумент бил отхвърлен от съдилищата. Европейският съд задава на страните въпроси по чл. 2 от Протокол 1 (право на образование) и по чл. 6, § 2 от Конвенцията (презумпция за невинност).

- **ДЕЛА НА ЕСПЧ СРЕЩУ ДРУГИ ДЪРЖАВИ**

Временното изключване на ученик, заподозрян, че е извършил палеж в класната стая, не е в нарушение на

правото на образование по чл. 2 от Протокол 1 към ЕКПЧ.

Решение на Съда по делото [Ali v. the United Kingdom \(no. 40385/06\)](#)

Съдът е намерил, че временното отстраняване от занятия на ученик, заподозрян в подпалването на кошче за отпадъци в класна стая, е било пропорционално на преследваната законосъобразна цел, а именно провеждането на разследване. За да достигне до този извод, Съдът е отчетел, че на младежа е било предлагано алтернативно обучение за периода на отстраняването му, както и че родителите му са били канени от училищните власти на консултация, за да се изготви план за реинтеграцията на сина им в училище.

Забраната бивш президент на Литва, отстранен от поста заради нарушаване на конституцията, да се кандидатира за депутат, представлява непропорционално ограничение на правото му да участва свободно в избори (чл. 3 от Протокол 1 към Конвенцията).

Решение на Голямото отделение по делото [Paksas v. Lithuania \(no. 34932/04\)](#)

ЕСПЧ приема, че забраната цели да защити демократичното устройство на страната, но намира абсолютния ѝ характер и безсрочното ѝ действие за проблемни. Съдът отчита още, че макар забраната да е формулирана абстрактно, политическият контекст, в който е приета, разкрива, че визира конкретно личността на жалбоподателя.

Фондация „Български адвокати за правата на човека“

Гр. София 1000
Ул. „Гурко“ № 49, вх. А, ет. 3
Тел.: 02/980 39 67
Тел./Факс: 02/980 66 33

e-mail: hrlawyer@blhr.org

www.blhr.org

Редактор на броя Даниела Ботева. За изготвянето допринесоха адв. София
Разбойникова, Милена Ванкова и Габриела Горанова. E-mail за връзка:
hrlawyer@blhr.org

© Всички права запазени

Настоящата публикация е осъществена с подкрепата на Институт „Отворено общество“
– София. Изложените в нея мнения и позиции принадлежат единствено на авторите на
този материал. Те по никакъв начин не могат да се приемат за израз на мнения и
позиции на Институт "Отворено общество" – София.

